

הרגלים והגששות על פי פרשת השבוע

לשנא בחינם??

פרשת בלק | עלון מס' 137

ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו בלחך השור את ירך השדה ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא...

מהפסוק הזה נראה כי החשש הגדול של אנשי מואב – עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו... כטעון אנטישמי גרידא... מילא אם אתה חושש ממלחמה... אם יש חשש שיבואו להרוג בך... נחא זה בהחלט יוצר פחד... אבל מה זה החשש הגדול? ילחכו הקהל... כמו שהשור מלחך את עשב השדה... נשמע קצת טיעון נבוב... מה עוד שהרי בכלל היה ציווי לא להתגרות מלחמה מול מואב – ויאמר יהוה אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה... ובכל מקום שהם עברו הרי הם הציעו לרכוש אוכל ומים במחיר מלא... אז מה באמת היה החשש שלהם?? מה באמת הפריע להם עד כדי שצריך לקרא בלעם לקלל??

לכאורה היה נראה לומר כי כל הטענה הזו טבולה כולה בשנאת חינם אמיתית לעם ישראל...

ולכאורה לא מובן מהי שנאת חינם??? הרי אם יש לי מאן דהו שעשה לי עוול... והוא מתנהג במידות מושחתות... ובגלל זה אני שונא אותו ואת ההתנהגות שלו... זה לכאורה דבר טבעי (לא נכנס כרגע האם מותר לשנוא). כמו כן – המציאות היא שכאשר יש אהבה שמתפרקת, זה נהפך לתאונת שנאה, אבל כל זה עם סיבה... עם היגיון... שנאת חינם היא איננה מובנית מדוע לשנוא מישהו סתם?? למה...

בסין ישנו אדם בשם צ'אנג פאנג יונג – סיני עשיר... אולי קצת יותר מזה... סביבות גיל החמישים פלוס... יש לו נכסים ועסקים פורחים... די מכובד בקהיליית העסקים... הוא גם איש חביב למדי... נמוך קומה שמנמן ומצחיק... כעת הבה נשאל – האם כעת כשאתה קורא עליו את מה שכתבנו, האם אתה שונא אותו?? לא?? למה??

ברור שאין אף אחד ששונא אותו... גם כי אנחנו לא מכירים אותו... ואין לנו שום ממשק איתו... ואנחנו לא פוחדים ממנו... ולא חושש ממנו... למה שאנחנו נשנא אותו...

אם כן לא מובן למה הגויים צריכים לשנוא אותנו?? מה הממשק שלהם אתנו? מה זה שנאת חינם היא לא הגיונית, ולא מובנת למה לשנוא סתם... בשביל לשנוא צריך ממשק... צריך סיבה... אדם נורמלי – לא אמור לשנוא דבר שאין לו קשר אליו...

כותב הנצי"ב – מעתה ילחכו הקהל, לא יכלו להגיד מה שבלבם באמת, שמקנאים את גדולתם וחשיבותם, על כן אמרו שחוששים שלא יאכלו שלהם, אף על גב שבאמת לא יראו מזה כלל, שהרי היו משלמים להם בכסף מלא, אבל כך מנהג אומות העולם בשנאת ישראל לבדות דברים

בדויים, למצוא עוונם לשנוא בחינם, ועיקר השנאה היא קינאת המעלה.

מדבריו לומדים כי שורש כל הסיפור הוא שנאת חינם של הגויים לעם ישראל... אך השנאה יושבת על משהו אחר... בעצם אין שנאה ללא סיבה זה מוכרח... ואותו הדבר באהבה – אין אהבה סתם... חייבת להיות איזו סיבה מקדימה לאהוב משהו או מישהו... אני אוהב בגלל ש... הוא משפחה אדם טוב חפץ יפה מאכל טעים... אהבה ושנאה יושבים על משהו מוקדם...

מחדש לנו הנצי"ב כי שנאת חינם גם יושבת על משהו מוקדם – עיקר השנאה היא קינאת המעלה... זהו הממשק המחבר בין השנאה של הגויים אלינו... הם יודעים ומרגישים שיש לעם ישראל העם הנבחר מעלה שאין להם... ואת זה הגוי לא יודע להגדיר מהי המעלה, אבל הוא מרגיש שלנו יש משהו מיוחד שלו אין את זה... ואצל גוי כשהוא מרגיש נחות הוא שונא... והיא עדיין נקראת חינם מדוע? כי יהודי לא שונא מישהו כי יש לו מעלה יותר ממנו... אתה יכול לשנוא מישהו שהציק הזיק התעלל וכדו', זה שההוא יותר מוכשר ממך, או יותר עשיר, לא סיבה לשנוא, הוא לא לקח לך כלום, ולא נגע בשום דבר שלך... זה חלוקה אלוקית לך כך ולו אחרת...

אבל גוי לא מבין את זה... מבחינתו עצם ההצגה של העם היהודי כעם נבחר... עם מיוחד... מציב אותו בעמדת נחיתות... והתגובה שלו היא שנאה... סתם שנאה... אני לא סובל את היהודי... תזמין את בלעם שיטיל קללה... לא רוצה לראות אותם מול העיניים... אבל גם הם שומרים על הצגה חיצונית... כביכול זה לא מכובד לשנוא סתם לשם שנאה אז הבה נעטוף את זה בעטיפה צלופנית של 'הם יאכלו לנו את כל הסביבה'... לא יכלו להגיד מה שבלבם באמת, שמקנאים את גדולתם וחשיבותם... הגוי רואה עם מושג שיוצא ממצרים, מקבל תורה, וסביבו ניסים ופלאות, משוטט במדבר, נוצח את אויביו... יש להם איזה ערך נעלה... הגוי לא סובל את זה... יש לו כבר ממשק... הוא מקנא... וקנאה של גוי יוצרת שנאה סתם... שנאת חינם...

ואם כן נלמד מהי אהבת חינם – חיפוש הממשק עם האחר... החיבור... המאחד... לחפש מה יש בו... ולאהוב אותו בחינם... היינו בלי להרוויח מזה כלום... אהבה לשם אהבה... בדיוק כמו שאבא אוהב את הבן שלו כי הוא שלו... זו אהבת חינם לאהוב בכל יהודי... את עצם

היותו יהודי... כי הוא אח שלך... כי הוא בר מעלה... לאהוב את התורה ואת המצוות כי יש לנו חיבור אליהם... ועל כולנה לאהוב את הקב"ה, למצוא את החיבור ואת הנתינה... ולהרגיש כמה הוא אוהב אותנו, ולהחזיר לו אהבה כפליים.

שבת שלום
ומבורך

העין טובה?? העין רעה??

וַיֵּשָׂא בָלַעַם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן שְׂבָטָיו וְתָהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים:

וַיֵּשָׂא בָלַעַם אֶת עֵינָיו. בַּקֵּשׁ לַהֲכַנִּיס בָּהֶם עֵין רָעָה. וְהָרִי יֵשׁ לָךְ ג' מִדּוֹתָיו, עֵין רָעָה, וְרוּחַ גְּבוּהָה, וְנַפֶּשׁ רַחֲבָה, הָאִמּוּרִים לַמַּעֲלָה. (רש"י)

כאשר באים לדבר על תכונותיו של בלעם - רש"י מביא כי היו לו ג' תכונות עיקריות

עין רעה - כאשר כתוב וישא בלעם את עיניו כותב רש"י ביקש להכניס בהם עין הרע..

רוח גבוהה - למדנו מכך שבלעם סירב ללכת עם השרים הפחותים והמתין שיגיעו שרים נכבדים מאלו הרי לנו רוח גבוהה - הוא שחצן גדול שלא הולך עם אנשים פחותים כביכול יש איזה מדרג והוא בדרגה כזו גבוהה שלא מתאים לו...

נפש רחבה - כאשר אמר בלעם אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב רואים שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים...

במשנה במסכת אבות מבואר כי השלושה מידות הללו הם יסוד באישיות של האדם - עד כדי שמי שיש לו את אותן המידות... הוא מתלמידיו של בלעם.. תלמיד וירטואלי... (אבות פ"ה מ"ט) **כָּל מִי שֵׁשׁ בִּידוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הֵלָלוּ, מִתְלַמְּדֵי שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ. וְשִׁלְשָׁה דְּבָרִים אַחֲרָיִם, מִתְלַמְּדֵי שֶׁל בָּלַעַם הָרָשָׁע. עֵין טוֹבָה, וְרוּחַ נְמוּכָה, וְנַפֶּשׁ שְׁפֵלָה, מִתְלַמְּדֵי שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ. עֵין רָעָה, וְרוּחַ גְּבוּהָה, וְנַפֶּשׁ רַחֲבָה, מִתְלַמְּדֵי שֶׁל בָּלַעַם הָרָשָׁע. מֵה בֵּין תְּלַמְּדֵי שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ לְתַלְמִידֵי שֶׁל בָּלַעַם הָרָשָׁע...**

מה היא עין רעה ומה היא עין טובה?

לכאורה עין היא רק רואה מציאות, מה שייך בה טוב או רע? צריך לומר כי הראיה אכן היא אובייקטיבית אך אדם עם עין רעה פירושו של עניין שמידותיו ותכונות נפשו היא לתת פרשנות רעה למה שהוא רואה.. הוא כל כך גס במידותיו... הוא שחצן... הוא בעל תאוה לממון... הוא מתבונן על אחרים בהתנשאות שגורמת לו לפרש לרע כל מה שהוא רק רואה...

כאשר בעל העין רעה מתבונן סביבו המבט השטחי שלו מעביר לו מידע שפרשנותו היא רעה... הוא מצליח להפוך את נפשו להתבונן בכל מה שסביבו ומיד להסביר למה זה רע... כשהוא רואה שטוב לשני הוא פשוט לא יכול לסבול את זה ומיד העין הרע שלו משחררת אנרגיות שליליות שאף במקרים מסוימים יכולים לפעול, כמו שכתוב שעל זרעו של יוסף לא שולטת עין רעה.. הוי אומר בעל העין הרעה, יש לו איזה כוח להרע, כוח משחית

שנמצאת בעין שהיא יוצרת מציאות שלילית... היא יכולה להזיק... העין כביכול יוצאת ממקומה ופועל אי שם באותו אחד שהתבונן עליו ויכולה לגרום לו נזקים חלילה... וזה בדיוק מה שביקש בלעם לעשות לישראל להכניס בהם עין הרע...

ההפך של עין רעה היא עין טובה - היא לכאורה אותו הדבר בהפוך.. עין שמפרשת לטוב.. ההתבוננות שלה היא במבט חיובי היא מסתכלת על השני בעין מפרגנת... מכילה... נותנת... ולכאורה גם היא משפיעה בצורה רוחנית איזה שפע שפועל בשני, היא משחררת אנרגיה חיובית, שמייצרת טוב לשני...

אם כן העין היא אינה רק איבר שמעביר אינפורמציה אלא ניתן להפוך אותו לכלי נשק של ממש עד כדי שהעין שרואה ישר מפרשת את המראה שהיא רואה לטובה או לרעה.. וזה תלוי באישיות של האדם...

כשאדם נכנס לבית של חבר הוא יכול להתבונן על הדירה היפה ולפרגן מכל הלב, איזה יופי שטוב לך... והוא יכול להתבונן - אופ למי יש לו כזה הרבה... למה זה מגיע לו... ולמרות שהוא עושה לו כזה פשפש... וכולו נופת צופים... אבל העיניים הורגות אותו... הוא יוצא מדעתו..

גם בתרומה מצינו עין טובה ועין רעה, כאשר אדם בא להפריש תרומה, התורם אחד מארבעים הרי זו עין יפה, והתורם אחד משישים הרי זו עין רעה.. גם כאן רואים שהאדם לא רק מתקמצן בשביל שיישאר לו, אלא הוא לא מסוגל להוציא מתחת ידו ולתת למישהו אחר, העין שלו מפרשת לרע... היא מתקמצנת... היא לא מפרגנת...

העניין הזה של מבט תלוי בעבודת האדם, הרי לנו ההבדל בין תלמידיו של בלעם לבין להבדיל תלמידיו של אברהם.. וכי אברהם נולד כך? ברור שהוא עבד על מידותיו, לראות את הטוב בשני, להעניק ממה שיש לך ולתת לאחרים, הכנסת אורחים, לפרגן מכל הלב, ובשפע גדול... זו עין טובה אך היא לא מגיע מאליה.. היא מגיעה לאחר עבודה פנימית, משום שהעין היא רק רואה... היא רואה מציאות... את הפרשנות לעין זה האדם עובד על עצמו עד שזה נהפך להרגל וטבע.. מי שמרגיל את עצמו לראות בטוב של השני, הרי הוא הופך את עיניו לעין טובה.. ומי שעובד על עצמו כל הזמן לראות בחסרון של אחרים.. לראות מה רע אצל אחרים, הופך את העין שלו בטבע להיות עין שרואה רק רע...

וצריך לדעת שזה לא רק עניין של פרשנות, זה באמת הופך לראות רע.. זה ההופך את האדם לאדם מסכן כי כל מה שהוא רואה הוא רואה רק רע.. שני אנשים הולכים ורואים את אותו הדבר האחד יראה את הרע שבעניין והשני יראה את הטוב... מבט אחד שתי פרשנויות.. שהופכים לשני מבטים שונים... אחד רואה נבילה סרוחה ואחד רואה שינים לבנות... זה אותה הפרה המתה.. כל אחד העין שלו מתפקדת על מה שהוא מורגל לטוב או חלילה לרע...

כשנתבונן כמה טוב הקב"ה משפיע עלינו וכמה חסד יש סביבנו, הרי אנו הופכים לתלמידיו של אברהם אבינו, לראות את הטוב.. ולהשפיע לכל הסביבה שלנו עין טובה, עם אנרגיות טובות..